

अमेरिकी पुनर्स्थापना कार्यक्रम सम्बन्धमा
राजदूत जेम्स एफ. मोरियार्टीले
भुटानी शरणार्थीहरूसमक्ष दिनुभएको बत्त्व
भाषा, २०६४ चैत्र ११ गते शुक्रबार

तपाईं तथा तपाईंजस्तै अन्य शरणार्थीहरूलाई अमेरिकामा पुनर्स्थापना गराउने मेरो देशको प्रस्तावको बारेमा आज यहाँ कुरा गर्न पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ। नेपालको शिविरहरूमा अहिले बसोबास गरिरहेकामध्ये ६० हजार वा सोभन्दा बढी भुटानी शरणार्थीहरूलाई अमेरिकामा बसोबास गराउने प्रस्ताव अमेरिकाले राखेको छ। अमेरिकाको यो प्रस्ताव शरणार्थीसम्बन्धीय राष्ट्रसंघीय उच्चायोग (UNHCR), तथा विभिन्न देशहरु सम्मिलित मुख्य कार्य समूह (कोर वर्किङ ग्रुप) द्वारा तपाईंका समस्याको दीगो समाधान खोज्ने प्रयासहरुअन्तर्गत नै पर्छ। कोर वर्किङ ग्रुपमा अस्ट्रेलिया, क्यानाडा, डेनमार्क, नेदरल्याण्डस, न्यूजील्याण्ड, नर्वेर संयुक्त राज्य अमेरिका संलग्न छन्। यो समूहले यही मेरो महिनामा नेपाल र भुटान सरकारलाई शरणार्थी समस्याको समग्र तथा दिगो समाधान खोज्न आग्रह गर्दै एउटा बत्त्व जारी गरेको थियो।

संयुक्त राज्य अमेरिका शरणार्थीहरूलाई पुनर्स्थापना गराउने विश्वकै सबैभन्दा ठूलो राष्ट्र हो। सन् १९७५ देखि अहिलेसम्म पच्चीस लाखभन्दा बढी शरणार्थीले अमेरिकामा बसोबास गरिसकेका छन्। पुनर्स्थापना गराउनुमा हाम्रो उद्देश्य केवल मानवीय सरोकार मात्र हो। हामी आशा गर्दछौं, हाम्रो यो सरोकारले अरुलाई समस्या समाधानका लागि नैतिक दबाव दिनेछ। हुनत सबै भुटानी शरणार्थीका लागि अमेरिका जानु मात्रै सर्वोत्तम रोजाई नहुन सक्छ। तपाईंहरुमध्ये जो स्वेच्छाले अमेरिकामा बसोबास गर्न चाहनुहुन्छ, वहाँहरुको सम्बन्धमा मात्रै विचार गरिनेछ। अमेरिकी सरकार, र मलाई विश्वास भएअनुसार अन्य दातृ सरकारहरुले पनि, पुनर्स्थापना कार्यक्रम सँगसँगै भुटानी शरणार्थीहरुको स्वदेश फिर्ताको अधिकारको पक्षमा वकालत गरिरहनेछन्।

नेपाल सरकारको सहयोगबाट अमेरिकी सरकारले चाँडै नै पूर्वी नेपालका सात शिविरमा बस्तै आएका भुटानी शरणार्थीहरुको पुनर्स्थापनाका लागि ठूलो स्तरमा प्रोसेसिङको कार्य थालेछ। यो अमेरिकी कार्यक्रम केही वर्षसम्म सञ्चालन हुने अनुमान गरिएको छ।

पुनर्स्थापना कार्यक्रमका लागि नेपालमा ओभरसीज प्रोसेसिङ इन्टिटि (OPE) को स्थापना तथा सञ्चालन गर्न International Organization for Migration (IOM) लाई छनौट गरिएको जानकारी दिन पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ। IOM ले अमेरिकी OPE को कार्यालय काठमाडौंमा २००७ को जुलाईमा स्थापना गर्नेछ। OPE ले भाषामा एक कार्यालय खोली सेट्रेम्बरदेखि प्रोसेसिङको कार्य थालेछ। पुनर्स्थापना कार्यक्रम शुरू भएपछि एउटा परिवारलाई प्रारम्भिक अन्तर्वार्तादेखि अमेरिका प्रस्थानसम्मका लागि कम्तीमा छ, महिनाको समय लाग्नेछ।

पुनर्स्थापनाका लागि आवेदन दिने प्रत्येक शरणार्थीसँग अमेरिकी गृह मन्त्रालयको नागरिकता तथा अध्यागमन सेवा (U.S. Department of Homeland Security's Citizenship and Immigration Service) को अधिकारीले प्रत्यक्ष अन्तर्वार्ता लिनेछन्। शरणार्थीहरूलाई उनीहरुको शरणार्थी हैसियत तथा पुनर्स्थापनाको आवश्यकताको मूल्याङ्कन गरेर अमेरिकामा प्रवेश दिइनेछ, -- उमेर, शैक्षिक योग्यता, वा रोजगारीको क्षमता हेरेर होइन।

अमेरिका प्रवेशका लागि अनमितिप्राप्त परिवारका सदस्यहरूलाई सँगसँगै अमेरिका पठाइन्छ। एकाइस वर्ष उमेर पुगेकाहरुले चाहेमा छुट्टै बस्न सक्नेछन्, तर यदि परिवारले सँगै बस्न चाहेमा उनीहरूलाई छुट्याइने छैन। म दोहोन्याउन चाहन्छु, परिवारलाई छुट्याइने छैन। साथै सम्भव भएसम्म अरु नातेदारहरूलाई पनि एउटै शहरमा बसाइनेछ। अमेरिकाभरी शहरी तथा ग्रामीण दुवै क्षेत्रमा शरणार्थीहरूलाई बसोबास गराइनेछ।

अमेरिका पुग्ने प्रत्येक शरणार्थी परिवारलाई प्रारम्भिक रूपमा कुनै गैरसरकारी संस्थाले आवास, फर्निचर, खाना तथा लत्ताकपडा उपलब्ध गराउँछ। ती संस्थाहरुले तपाईंहरूलाई जागिर खोज्न, अंग्रेजी भाषाको कक्षा लिन तथा तपाईंका केटाकेटीलाई स्कूल भर्ना गराउन सहयोग गर्दछन्। तपाईंहरुले अमेरिका पुगेपछि केही समयको

लागि अमेरिकी सरकारबाट पैसा तथा स्वास्थ्य सेवा पनि पाउनुहुनेछ । हाम्रो पुनर्स्थापना कार्यक्रमको एउटा प्रमुख उद्देश्य तपाईंहरुको आर्थिक आत्मनिर्भरता हो ।

अमेरिका पुगिसकेपछि, तपाईंहरुलाई शरणार्थीको रूपमा हेरिनेछैन । अमेरिकामा कुनै शरणार्थी शिविर छैन । तपाईंहरुलाई अमेरिकाबाट निष्कासन पनि गरिने छैन । तपाईं अमेरिकाभर घुम्न पाउनुहुनेछ, इच्छाअनुसारको जागिर खोज्न सक्नुहुनेछ, र चाहेअनुसारले पूजाआजा गर्न सक्नुहुनेछ । एक वर्ष वसिसकेपछि, तपाईंले अमेरिकामा स्थायी बसोबासको लागि आवेदन दिन पाउनु हुनेछ र पाँच वर्षपछि, अमेरिकी नागरिकता पाउन सक्नु हुनेछ । यो तपाईंहरुको रोजाई हो । यदि पछि, स्वदेश फर्कने मौका मिल्यो भने अमेरिकामा पुनर्स्थापित भइसकेपछि, पनि तपाईंको स्वदेश फिर्ताको बाटो रोकिनेछैन । यससम्बन्धमा केही हल्लाहरु चलेका छन्, र म्यो प्रष्ट पार्न चाहन्छु कि यी हल्लाहरु सरासर असत्य हुन् ।

तपाईंहरुको प्रश्न सुन्नभन्दा अगाडि म यो पनि सहर्ष जानकारी गराउन चाहन्छु कि अमेरिकाले भुटानी शरणार्थीका लागि २० लाख डलर बराबरको थप खाद्यान्न सहयोग विश्व खाद्य कार्यक्रम (World Food Program) मार्फत उपलब्ध गराउदैछ । यूएसएड (USAID) द्वारा सञ्चालित अमेरिकी कार्यक्रम -- शान्तिका लागि खाद्यान्न (Food for Peace) -- अन्तर्गत गरिएको यो सहयोग र केही समय अगाडि गरिएको १८ लाख डलरबराबरको अमेरिकी सहयोग गरी यो वर्षको कूल खाद्यान्न सहयोग ३८ लाख डलर बराबर पुगिसकेको छ । तपाईंहरुको वर्तमान व्यवस्थाबारे हामीलाई जानकारी छ : शरणार्थीको रूपमा तपाईंहरुले शिविरबाहिर गएर आर्थिक क्रियाकलाप गर्न पाउनुहन्न र आफ्नो जमीन पनि राख्न पाउनुहन्न । यस्तो अवस्थामा तपाईंहरुको आधारभूत आवश्यकता पूरा गर्नका लागि दातृ समुदायबाट प्राप्त हुने खाद्यान्नजस्ता मानवीय सहयोगहरु अत्यन्तै महत्वपूर्ण हुन्छन् । विगत छ वर्षमा अमेरिकाले भुटानी शरणार्थीको खाद्यान्न कार्यक्रमका लागि भन्डै १ करोड १५ लाख बराबरको योगदान गरिसकेको छ ।

मेरो कुरा सुनिदिनु भएकोमा धन्यवाद । तपाईंको केही प्रश्न भए म खुशीसाथ त्यसको उत्तर दिन तयार छु ।

###